

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008.gadu

I. MINISTRU KABINETA PĀRSTĀVJA STARPTAUTISKAJĀS CILVĒKTIESĪBU INSTITŪCIJĀS DARBĪBAS VIRZIENI

1. Saskaņā ar Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumiem Nr.92 “Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās”, Ministru kabineta pārstāvim (turpmāk - pārstāvis) ir trīs galvenie uzdevumi¹:
  - pārstāvēt Ministru kabineta² intereses Eiropas Cilvēktiesību tiesā (turpmāk – Tiesa);
  - pārstāvēt Ministru kabineta intereses Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) specializēto procedūru ietvaros;
  - nodrošināt nacionālo ziņojumu par Latvijai saistošo starptautisko daudzpusējo līgumu izpildi sagatavošanu, iesniegšanu un aizstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās.
2. 2008.gadā Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojā (turpmāk - Birojs) strādāja 6 darbinieki (ieskaitot pārstāvi).
3. Šis ziņojums ir iesniegts izpildot Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumos Nr.92 “Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās” 9.punktā pārstāvim noteikto uzdevumu ne retāk kā reizi gadā sniegt Ministru kabinetam pārskatu par savu darbu.
4. Ziņojumā apkopotā statistika, tabulas un grafiki attiecināma uz sūdzībām un iesniegumiem laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim, savukārt atsevišķi punkti atsaucas uz jaunākajiem faktiem par lietu virzību Tiesā un ANO, kas notikuši līdz 2009.gada 1.maijam.

II. MINISTRU KABINETA INTEREŠU PĀRSTĀVĪBA EIROPAS CILVĒKTIESĪBU TIESĀ

5. Pārstāvot Ministru kabineta intereses Tiesā, pārstāvis:
  - a. seko Tiesas tiesvedībā saņemtajiem un Latvijas valdībai nosūtītajiem iesniegumiem³ pret Latviju un Tiesas noteiktajos termiņos dara zināmu un

---

¹ Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumu Nr.92 “Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās” 4.punkts.

² Termins “Ministru kabinets” tiek lietots, apzīmējot valsts institūciju, kamēr termins “valdība” tiek lietots attiecībā uz izpildvaru kopumā.

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

aizstāv valdības viedokli, pirms tam konsultējoties ar atbildīgajām valsts institūcijām;

- b. sniedz atbildes valdības vārdā uz jebkuriem citiem Tiesas uzdotajiem jautājumiem Tiesas noteiktajos termiņos;
- c. sagatavo un iesniedz Ministru kabinetam ziņojumu par valdības nostāju lietā³ gadījumos, kad ir nepieciešams pieņemt lēmumu par mierizlīgumu, kad Tiesa pieņem lēmumu par lietas pieņemšanu izskatīšanai pēc būtības, kad Tiesa lietā nozīmējusi mutisko noklausīšanos, kad Tiesa lietā pieņēmusi valdībai nelabvēlīgu spriedumu un kad ir nepieciešams norīkot *ad hoc* tiesnesi lietā;
- d. nodrošina valdības komentāru, Tiesas nolēmumu tulkošanu un publicēšanu, iesaka un koordinē veicamos individuālos (kompensācijas izmaksa un tiesību aizskārums rezultātā zaudēto tiesību atjaunošana) un vispārējos pasākumus Tiesas sprieduma izpildei;
- e. Ziņo Eiropas Padomes Ministru vietnieku komitejai par Tiesas spriedumu izpildes gaitu.

II.1. Iesniegumu un sūdzību dinamika Tiesā

6. 2008.gadā Tiesas darba apjoms attiecībā uz pret Latviju iesniegtajām lietām salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem nostabilizējās. Tai pašā laikā jāatzīmē, ka valdības komentāru sniegšanai no Tiesas saņemto iesniegumu skaits gadā saglabājas liels.
7. Kopš Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) ratifikācijas 1997.gadā 4.jūnijā līdz 2008.gada 31.decembrim Biroja lietvedībā valdības komentāru sniegšanai no Tiesas kopā bija saņemti 149 iesniegumi. Savukārt, 2009.gada pirmajos piecos mēnešos tika saņemti 11 jauni iesniegumi, līdz ar ko kopējais valdības komentāriem saņemto iesniegumu skaits sasniedzis 160.
8. Kopumā uz 2008.gada 31.decembri spēkā bija stājušies Tiesas nolēmumi⁴ 78 valdībai komentāriem nosūtītajās lietās pret Latviju:
  - 32 lietās bija spēkā stājušies spriedumi (no tām 3 lietās Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā);
  - 19 lietas bija noraidītas kā neatbilstošas izskatīšanai pēc būtības;
  - 17 lietas bija svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta sakarā ar mierizlīguma noslēgšanu vai vienusējās deklarācijas apstiprināšanu;
  - 10 lietas bija svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, jo sūdzību iesniedzēji ir miruši, pazuduši vai nevēlas tālāk uzturēt savu sūdzību.

---

³ **Iesniegums** ir dokuments, kuru iesniedzējs nosūta Tiesai ar **sūdzību** izklāstu. Vienā iesniegumā var izklāstīt vairākas sūdzības, tādēļ sūdzību skaits pārsniedz iesniegumu skaitu. Uz iesniegumu pamata ierosina **lietu**. Vienā lietā var tikt apvienoti vairāki iesniegumi, tādēļ lietu skaits ir mazāks par iesniegumu skaitu.

⁴ Spriedumi, lēmumi par lietu noraidīšanu kā nepieņemamu tālākai izskatīšanai, lēmumi par lietu svītrošanu, kā arī lēmumi par mierizlīgumu vai vienusējās deklarācijas apstiprināšanu.

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

9. No augstāk minētajām 78 lietām uz 2008.gada 31.decembri 52 lietās tiesvedība bija pabeigta:

- 3 lietās pieņemta galīgā rezolūcija (skatīt arī šī ziņojuma 33.rindkopu),
- 3 lietās pieņemtajos spriedumos pārkāpums nav atzīts, līdz ar to nav nepieciešams uzraudzīt sprieduma izpildi⁵,
- 19 lietas noraidītas kā nepieņemamas tālākai izskatīšanai pēc būtības (skatīt arī šī ziņojuma 18.rindkopu),
- 10 lietas ir svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, jo sūdzību iesniedzēji ir miruši, pazuduši vai nevēlas tālāk uzturēt savu sūdzību (skatīt arī šī ziņojuma 19.rindkopu),
- 13 lietās bija pieņemts Tiesas lēmums par mierizlīgumu, kas ticis izpildīts (skatīt arī šī ziņojuma 19.rindkopu),
- 4 lietās (skatīt arī šī ziņojuma 19.rindkopu) Tiesa bija pieņēmusi lēmumu par lietas svītrošanu no Tiesā izskatāmo lietu saraksta pēc valdības vienpusējās deklarācijas iesniegšanas. Vienpusējā deklarācijā tiek norādīts, ka puses nav spējušas panākt vienošanos par atlīdzības apmēru, ka valsts atzīst pārkāpumu, norāda piedāvātās atlīdzības apmēru un lūdz Tiesu "svītrot" lietu no skatāmo lietu saraksta saskaņā ar Konvencijas 37.panta 1.punkta c) apakšpunktu. Ja Tiesa uzskata, ka piedāvātās atlīdzības apmērs ir pietiekošs, lai kompensētu Konvencijā garantēto tiesību pārkāpumus, tā pieņem nolēmumu par procesa izbeigšanu lietā un lietas svītrošanu.

10. Savukārt Biroja aktīvajā lietvedībā uz 2008.gada 31.decembri atradās 97 lietas, no kurām:

- 29 lietās Tiesas pasludinātais spriedums bija stājies spēkā, bet galīgā rezolūcija par sprieduma izpildi pagaidām vēl nav tikusi pieņemta. No šīm lietām 3 lietās Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā,
- 2 lietās Tiesas Palātas pasludinātie spriedumi vēl nebija stājušies spēkā⁶,
- 1 lietā tika gaidīts Tiesas Lielās Palātas spriedums⁷,
- 65 lietas atradās tiesvedības procesā Tiesas Palātas līmenī.

11. Saskaņā ar Tiesas apkopotiem statistikas datiem⁸ 2008.gadā Tiesā no Latvijas tālākai izskatīšanai ir nodoti 248 iesniegumi. Savukārt no jau reģistrētajiem iesniegumiem (arī par iepriekšējiem gadiem) 2008.gadā ir noraidīti 147 iesniegumi (skatīt Tabulu Nr.1). Kopā 2008.gada 31.decembrī Tiesā izskatīšanu gaidīja 741 pret Latviju iesniegti (arī iepriekšējos gados) un reģistrēti iesniegumi. Lai gan Tiesa vairs neapkopo datus par gada laikā no valsts saņemto iesniegumu skaitu, pēc neizskatīto iesniegumu skaita ir

⁵ "Ždanoka pret Latviju" (iesniegums Nr.58278/00), Tiesas Lielās palātas 2006.gada 16.marta spriedums; "Sisojeva un citi pret Latviju" (iesniegums Nr.60654/00), Tiesas Lielās Palātas 2007.gada 17.janvāra spriedums; "Broka pret Latviju" (iesniegums Nr.70926/01), Tiesas 2007.gada 28.jūnija spriedums.

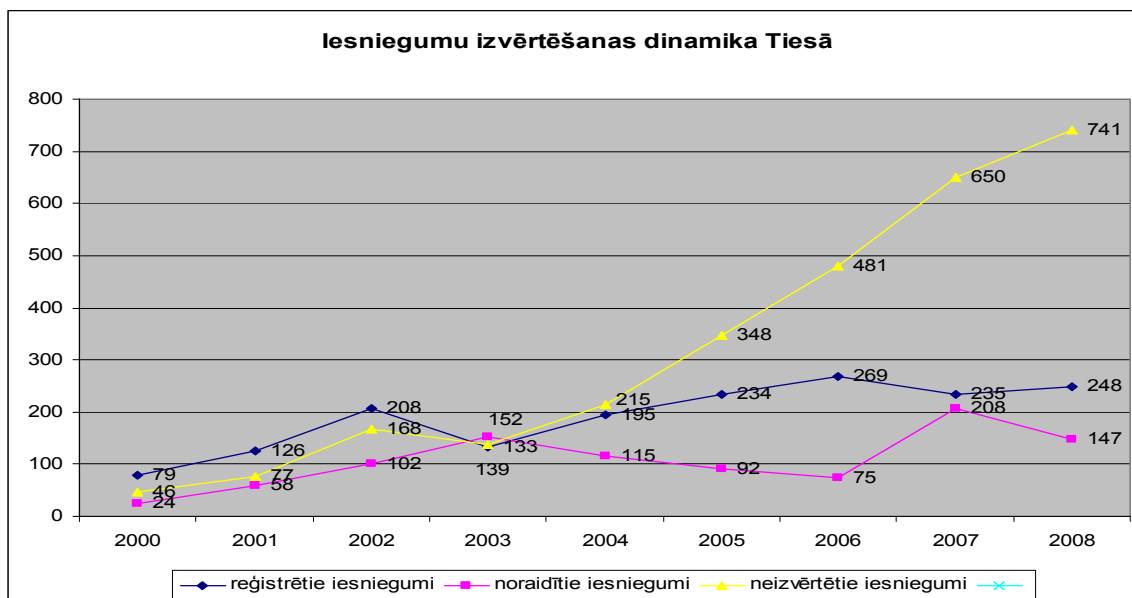
⁶ "Blumberga pret Latviju" (iesniegums Nr. 70930/01), Tiesas 2008.gada 14.oktobra spriedums; "Kononovs pret Latviju" (iesniegums Nr.3669/03), Tiesas 2008.gada 24.jūlija spriedums, 2008.gada 24.oktobrī spriedums tika pārsūdzēts un tika pieņemts izskatīšanai Tiesas Lielajā Palātā. Lielās palātas tiesas sēde notika 2009.gada 20.maijā.

⁷ „Andrejeva pret Latviju” (iesniegums Nr. 55707/00), Lielās Palātas spriedums tika pasludināts 2009.gada 18.februārī.

⁸ http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/B680E717-1A81-4408-BFBC-4F480BDD0628/0/Annual_Report_2008_Provisional_Edition.pdf
Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

redzams, ka tam ir tendence pieaugt, kas neapšaubāmi atstāj ietekmi arī uz valdības komentāriem nosūtīto iesniegumu skaitu un to izskatīšanas termiņiem Tiesā.

Tabula Nr.1

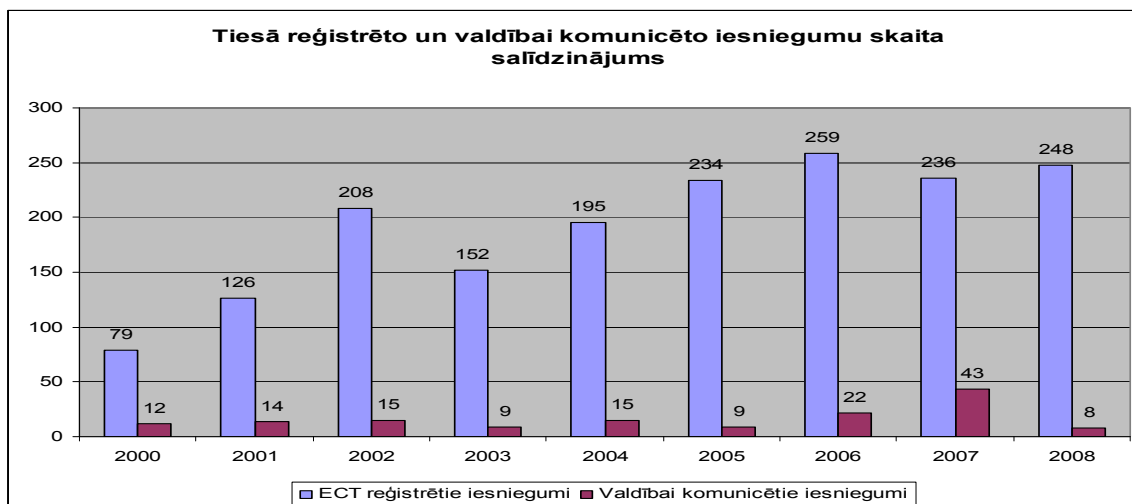
12. 2008.gadā valdības komentāriem nosūtīti 8 jauni iesniegumi. Salīdzinoši – 2007.gada laikā valdības komentāriem tika nosūtīti 43 jauni iesniegumi, 2006.gadā valdības komentāriem tika nosūtīti 22 jauni iesniegumi, 2005.gada laikā Birojs saņēma Tiesas lūgumu komentēt 9 jaunus iesniegumus. 2009.gada pirmajos piecos mēnešos valdības komentāriem nosūtīti 11 jauni iesniegumi. Prognozējams, ka valdības komentāriem nosūtīto iesniegumu skaits nākamajos gados turpinās stabilizēties, saglabājoties salīdzinoši lielam (skat. Tabulu Nr.2). Ņemot vērā, ka šāda tendence ir vērojama arī attiecībā pret citām Eiropas Padomes dalībvalstīm, pēdējo gadu laikā notiek aktīvs darbs pie Tiesas reformas, lai uzlabotu iesniegumu izskatīšanas procesu un termiņus. Neskatoties uz to, ka Krievijas Federācija turpina kavēt Konvencijas 14.protokola⁹ stāšanās spēkā, 2009.gada maijā Eiropas Padomes ministriālās sesijas laikā tika sasaukta Konvencijas Augsto Līgumslēdzēju konference, kura laikā tika pieņemti svarīgi lēmumi par dažu Konvencijas 14.protokola normu pagaidu ieviešanu, kas ļautu optimizēt un paātrināt iesniegumu izskatīšanu Tiesā¹⁰. Tiek sagaidīts, ka pakāpeniski šīs normas tiks ieviestas jau 2009.gadā. Tai pašā laikā, darbs pie Konvencijas 14.protokola stāšanās spēkā un turpmākas Tiesas reformas turpināsies.

⁹ Sīkāk par Konvencijas 14.protokola saturu skat., piemēram, I.Reine, *Quo vadis Eiropas Cilvēktiesību tiesa?*, publicēts portālā Politika.lv 2004.gada 21.septembrī, <http://www.politika.lv/temas/cilvektiesibas/4792/>.

¹⁰ Sīkāka informācija par konferenci ir pieejama: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=ECHRConf2009&Language=lanEnglish&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

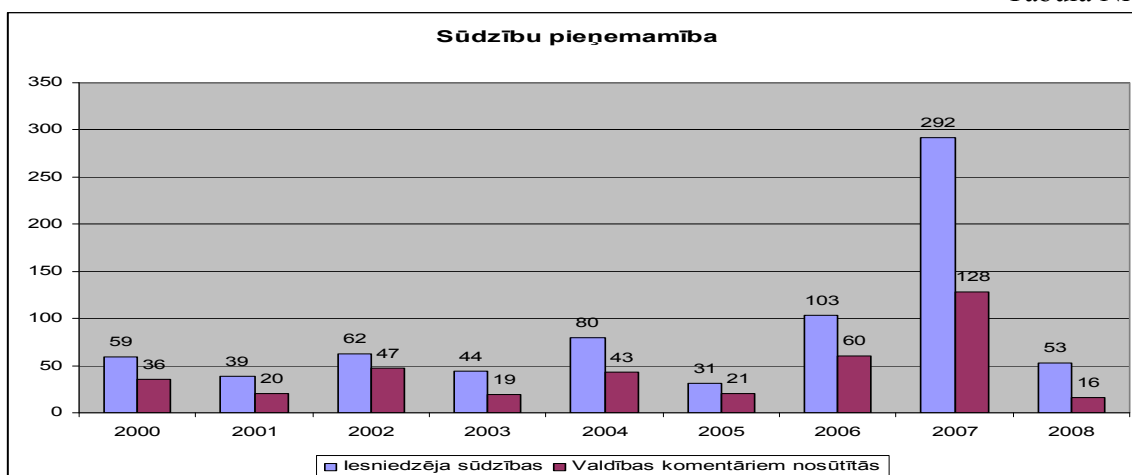
Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

Tabula Nr.2

13. Tā kā iesniedzēji visbiežāk sūdzas par vairākiem iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pantu pārkāpumiem, Tiesa jau sākotnējā stadijā izvērtē visu sūdzību³ pamatotību, daudzas no iesniedzēju sūdzībām noraida kā nepamatotas un valdībai lūdz komentārus tikai par atsevišķām sūdzībām. Vidēji valdības komentāriem Tiesa nosūta aptuveni 54% no iesniedzēju sākotnējām sūdzībām, 2008.gadā vidēji 30% no iesniedzēju sākotnējām sūdzībām tika komunikētas valdībai komentāru sniegšanai. Tabulā Nr.3 redzama noraidīto sūdzību dinamika stadijā, kad sūdzība tiek nosūtīta valdības komentāriem.

Tabula Nr.3

14. Zemāk redzamajā Tabulā Nr.4 ir sniegts to sūdzību apkopojums, kuras nosūtītas valdībai komentāru sniegšanai. Ņemot vērā, ka gandrīz visās saņemtajās lietās sūdzību iesniegusi persona uzskata, ka pārkāpti vairāki Konvencijas vai tās protokolu panti, tabulā viens un tas pats iesniegums var parādīties attiecībā uz vairākiem Konvencijas vai tās protokolu pantiem. Turklāt jāņem vērā, ka sūdzības par iespējamiem Konvencijas 13.panta un 14.panta pārkāpumiem vienmēr ir saistītas ar sūdzību arī par kādu citu Konvencijas vai tās protokolu pantu.

Tabula Nr.4

Konvencijas pants	Sūdzības									Kopā
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
1.pants								1		1
2.pants (tiesības uz dzīvību)		1					1	2		4
3.pants (spīdzināšanas aizliegums)	3		4	2	4		10	18	1	42
5.pants (tiesības uz personisko brīvību un drošību)	4		16	1	15	5	5	34	4	84
6.pants (tiesības uz taisnīgu tiesas procesu)	7	3	13	6	9	10	22	31	8	110
7.pants (sodīšanas bez tiesas nepieļaujamība)							1		2	3
8.pants (tiesības uz privātās dzīves un ģimenes dzīves neaizskaramību)	7	5	9	1	5	1	3	5		36
9.pants (tiesības uz reliģijas brīvību)	1			1	1		2	2		7
10.pants (tiesības uz vārda brīvību)		3			1			2		6
11.pants (tiesības uz biedrošanās brīvību)		1						2		3
12.pants (tiesības noslēgt laulību)	1									1
13.pants (tiesības uz efektīvu aizskarto tiesību aizsardzību)	2	1	2	1	1	2	11	15		35
14.pants (diskriminācijas aizliegums)	2	2		2	3		1	4		14
34.pants (tiesības netraucēti sazināties ar Tiesu)	2	3	2	1	3					11
1.protokola 1.pants (tiesības uz īpašumu)	1	2		3	1	2	4			13
1.protokola 2.pants (tiesības uz izglītību)	1									1
1.protokola 3.pants (tiesības uz brīvām vēlēšanām)	2	1		2				1		6
4.protokola 2.pants (pārvietošanās brīvība)	1									1
4.protokola 3.pants (pilsoņu izraidīšanas aizliegums)	2									2
4.protokola 4.pants (ārvalstnieku kolektīvas izraidīšanas aizliegums)	1									1
7.protokola 2.pants (tiesības uz apelāciju krimināllietās)			1	1						2
7.protokola 4.pants (tiesības netikt tiesātam un sodītam divreiz)								1		1
Kopā:	37	22	47	21	43	20	60	118	15	384

15. No tabulā sniegtās informācijas izriet, ka 2008.gadā – tradicionāli visvairāk valdības komentāriem tikušas nosūtītas sūdzības par tiesību uz taisnīgu tiesas procesu iespējamiem pārkāpumiem (Konvencijas 6.pants) un tiesībām uz personisko brīvību un drošību (Konvencijas 5.pants) vēl iepriekš spēkā esošā Latvijas Kriminālprocesa

kodeksa ietvaros¹¹. 2008.gadā ir pieaudzis sūdzību par 6.panta pārkāpumiem civilprocesā skaits, kā arī ir saņemts pirmais iesniegums ar sūdzībām par Konvencijas 5.panta iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar personu piespiedu ievietošanu psihiatriskajā slimnīcā.

16. No visām aktīvajām lietām¹², dalot tās pēc nozarēm, Biroja lietvedībā 2008.gada 31.decembrī atradās 51 iesniegums par iespējamiem cilvēktiesību pārkāpumiem kriminālprocesa ietvaros, 9 iesniegumi civilprocesa ietvaros, un 6 iesniegumi administratīvā procesa ietvaros. Tabulās Nr.5, Nr.6 un Nr.7 ir apkopotas raksturīgākās sūdzības katrā tiesību nozarē uz 2008.gada 31.decembri:

Tabula Nr.5

Sūdzības kriminālprocesa ietvaros:	Skaitis
Kriminālprocesa ilgums (6.1. pants)	32
Uzturēšanas apstākļi cietumos/izmeklēšanas cietumos, policijas īslaicīgās aizturēšanas izolatoros; vardarbība pret aizturētajiem, apcietinātajiem un ieslodzītajiem, nepietiekama medicīniskā aprūpe un palīdzība (3.pants)	28
Tiesības uz efektīvu aizskarto tiesību aizstāvību (13.pants)	28
Aizturēšanas/apcietinājuma ilgums (5.3 pants)	15
Tiesības griezties tiesā, lai lemtu par aizturēšanas un apcietinājuma likumību un pamatotību (5.4.pants)	10
Tiesības tikties un sazināties ar ģimeni, tiesības uz korespondenci (8.pants)	10
Procesuālās tiesības (nodrošināt tulkus, pieaicināt lieciniekus)(6.3 pants)	9
Tiesības netraucēti sazināties ar Tiesu (34.pants)	7
Aizturēšanas/apcietinājuma pamatotība (5.1 pants)	6
Diskriminācijas aizliegums (14.pants)	4
Tiesības uz kompensāciju par nelikumīgu un nepamatotu apcietinājumu (5.5 pants)	3
Tiesības uz dzīvību (2. pants)	3

Tabula Nr.6

Sūdzības civilprocesa ietvaros:	Skaitis
Tiesības uz īpašumu - nekustamo, vērtspapīriem (1.protokola 1.pants)	7
Tiesas procesa ilgums, tiesvedības procesuālie pārkāpumi (termiņu ievērošana, pārsūdzības forma un kārtība, tiesu objektivitāte) (6.1 pants)	5
Tiesības uz efektīvu aizskarto tiesību aizstāvību (13.pants)	2

Tabula Nr.7

Sūdzības administratīvā procesa ietvaros:	Skaitis
Diskriminācijas aizliegums (14.pants)	2
Tiesības uz īpašumu (pensiju) (1.protokola 1.pants)	2
Aizturēšanas/apcietinājuma pamatotība (5.1.pants)	2
Tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi (8.pants)	2
Tiesības uz pulcēšanās brīvību (11.pants)	2

¹¹ Latvijas Kriminālprocesa kodekss zaudēja spēku 2005.gada 30.septembrī.

¹² Skatīt arī šī ziņojuma 10.rindkopu - lietas, kur Tiesa nav pieņēmusi spriedumu, kas stājies spēkā, vai lēmumu par mierizlīgumu, sūdzības noraidīšanu kā neatbilstošu tālākai izskatīšanai vai svītrosānu. Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

II.2. Tiesas lēmumi un lietu izskatīšana

17. 2008.gadā, pēc valdības komentāru sniegšanas, Tiesa ir pieņēmusi lēmumu par sūdzību pieņemšanu izskatīšanai pēc būtības lietā “*Petropavlovskis pret Latviju*”¹³, kā arī lēmumus par sūdzību daļēju pieņemšanu tālākai izskatīšanai pēc būtības lietās „*Tess pret Latviju*”, „*Larionovs pret Latviju*” un “*Kiršteins pret Latviju*”¹⁴.
18. Laikā no 2000.gada līdz 2008.gada beigām, pēc valdības komentāru saņemšanas, Tiesa ir atzinusi par nepieņemamām izskatīšanai pēc būtības 41 lietu, no tām 19 lietas bija komunicētas valdībai. Pēc valdības komentāru saņemšanas, 2008.gadā Tiesas Palāta pieņēma lēmumu par sūdzību nepieņemamību izskatīšanai pēc būtības lietā „*Plotiņa pret Latviju*”, jo iesniedzēja šajā lietā nebija izsmēlusi visus viņai pieejamos nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus. Proti, Tiesa pieņēma iesniedzējas sūdzības par kriminālprocesu ilgumu un neefektivitāti, atzīstot, ka tas varēja ietekmēt iesniedzējas civiltiesības. Tomēr, saskaņā ar Tiesu, fakts palika nemainīgs, ka iesniedzēja neizmantoja viņai pieejamos civiltiesiskos aizsardzības līdzekļus šajā lietā.
19. No izskatāmo lietu saraksta, laikā no 2000.gada līdz 2008.gada beigām, Tiesa ar lēmumu svītrojusi 27 lietas pret Latviju. Tai skaitā, 2008.gadā Tiesa pieņēma lēmumu par lietas svītrošanu no izskatāmo lietu saraksta 13 lietās:
- **7 gadījumos** lieta svītrotā, jo Latvijas valdība ar sūdzību iesniedzējiem **noslēgusi mierizlīgumu** (“*Talankovs pret Latviju*”, “*Sisjuks pret Latviju*”, “*Kobzars pret Latviju*”, “*Vucēns pret Latviju*”, “*Šmuters pret Latviju*”, “*Jermolajevs pret Latviju*”, “*Sarāns pret Latviju*”)¹⁵;
  - **4 lietās Tiesa lietu svītrojusi pēc valdības vienpusējās deklarācijas iesniegšanas**, jo puses nevarēja vienoties par mierizlīguma nosacījumiem („*Kapitonovs pret Latviju*”, „”, “*Ozoliņš pret Latviju*”, “*Borisovs pret Latviju*” un “*Ļisovecs pret Latviju*”)¹⁶
  - **2 lietās Tiesa lietu svītrojusi no izskatāmo lietu saraksta jo sūdzību iesniedzēji vairs nevēlējās uzturēt savu sūdzību, bija pazuduši vai miruši** (“*Strautnieks pret Latviju*” un “*Zaharenoks pret Latviju*”)¹⁷.

¹³ “*Petropavlovskis pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.44230/06), Tiesas 2008.gada 3.jūnija lēmums.

¹⁴ “*Tess pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.19363/05), Tiesas 2008.gada 4.janvāra daļējs lēmums, “*Larionovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.45520/04), Tiesas 2008.gada 4.janvāra daļējs lēmums, “*Kiršteins pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.36064/07), Tiesas 2008.gada 4.janvāra daļējs lēmums.

¹⁵ “*Talankovs pret Latviju*” (Iesniegums Nr.5001/04), Tiesas 2008.gada 4.janvāra lēmums, “*Sisjuks pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.16191/03), Tiesas 2008.gada 17.janvāra lēmums, “*Kobzars pret Latviju*” (Iesniegums Nr.31853/03), Tiesas 2008.gada 31.janvāra lēmums, “*Vucēns pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.578/02), Tiesas 2008.gada 6.maija lēmums, “*Šmuters pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.38727/02), Tiesas 2008.gada 6.maija lēmums, “*Jermolajevs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.9602/02), Tiesas 2008.gada 6.maija lēmums, “*Sarāns pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.11656/02), Tiesas 2008.gada 3.jūnija lēmums, “*Ozoliņš pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.12037/03), Tiesas 2008.gada 9.septembra lēmums, “*Borisovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.6904/02), Tiesas 2008.gada 2.septembra lēmums, “*Ļisovecs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.15043/04), Tiesas 2008.gada 4.novembra lēmums.

¹⁶ “*Kapitonovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.16999/02), Tiesas 2008.gada 24.jūnija lēmums.

¹⁷ “*Strautnieks pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.31632/02), Tiesas 2008.gada 1.aprīļa lēmums, “*Zaharenoks pret Latviju*”, (Iesniegums Nr.9161/03), Tiesas 2008.gada 3.jūnija lēmums.

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

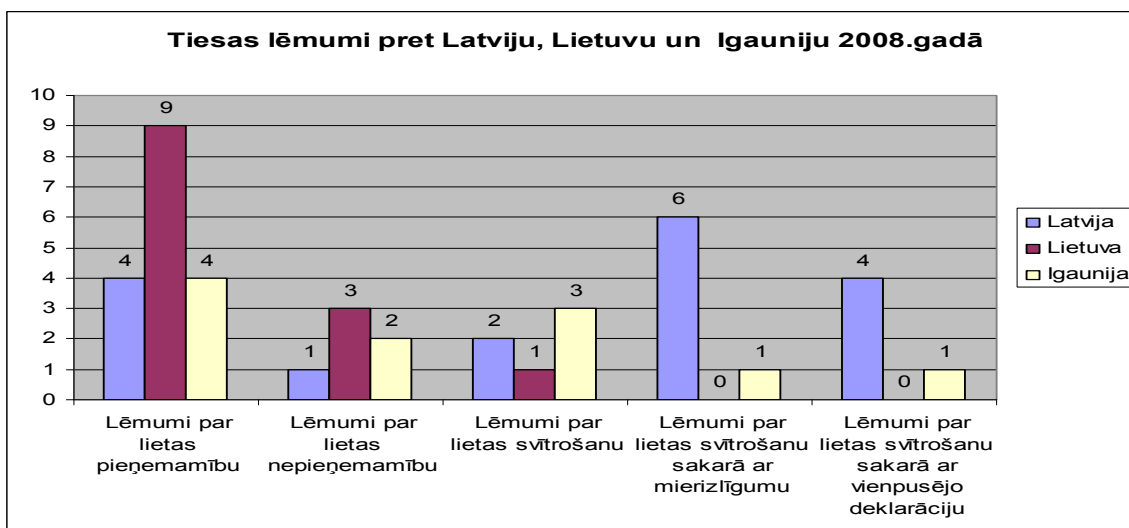

20. Laikā no 2000.gada līdz 2007.gada beigām valdība ir noslēgusi mierizlīgumu 7 lietās¹⁸. 2008.gadā valdība pieņēma lēmumus par mierizlīguma procesa uzsākšanu 8 lietās (visas valdībai tika nosūtītas 2007.gadā), savukārt vienā lietā tika pieņemts valdības lēmums mierizlīguma sarunu procesu izbeigt. Kopumā laikā no 2000.gada līdz 2008.gada 31.decembrim mierizlīguma process tika uzsākts 38 lietās, kas uz 2008.gada 31.decembri atradās dažādās stadijās:

- 1 lietā mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas spriedumu, mierizlīguma izpilde ir pabeigta un ir pieņemta deklarācija par sprieduma izpildi (skatīt arī šī ziņojuma 33.rindkopu);
- 13 lietās mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas lēmumu, mierizlīguma izpilde ir pabeigta;
- 1 lieta tika svītrotā no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, jo sūdzības iesniedzējs vairs nevēlējās uzturēt savu sūdzību;
- 1 lietā tika pieņemts Tiesas spriedums, atzīstot Konvencijas pārkāpumu un piespriežot izmaksāt sūdzības iesniedzējam kompensāciju (skatīt arī šī ziņojuma 28.rindkopu);
- 1 lietā mierizlīguma sarunu process ir pārtraukts un tiek turpināta lietas izskatīšana;
- 4 lietās iesniedzēji nebija piekrituši piedāvātajam mierizlīgumam, tādēļ Latvijas valdība bija iesniegusi Tiesā vienpusējās deklarācijas, kas tika apstiprinātas ar Tiesas lēmumu un to izpilde tika pabeigta 2008.gadā (skatīt arī šī ziņojuma 19.rindkopu);
- 9 lietās iesniedzēji nav piekrituši piedāvātajam mierizlīgumam un Latvijas valdība ir iesniegusi Tiesā vienpusējās deklarācijas, tiek gaidīts Tiesas lēmums;
- 8 lietās sarunu process par mierizlīguma noslēgšanu turpinās.

21. Tabula Nr.8 ilustrē Tiesas pieņemto lēmumu tendenci lietās pret Latviju salīdzinājumā ar Lietuvu un Igauniju.

Tabula Nr.8

¹⁸ No tiem viens mierizlīgums ir apstiprināts ar Tiesas spriedumu, bet pārējie – ar Tiesas lēmumu. Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

22. Laikā no 2000.gada līdz 2007.gadam saīsinātā procesā¹⁹ Tiesā skatīto lietu pret Latviju skaits bija 83 lietas jeb 59 % no visām valdībai komunicētajām lietām. Visām astoņām 2008.gadā valdības komentāriem nosūtītajām lietām tiek piemērots saīsinātais process. Papildus, 2²⁰ no minētajām 8 lietām Tiesas Palātas prezidents ir piešķīris prioritātes statusu saskaņā ar Tiesas reglamenta 41.punktu, kas nozīmē to, ka šīs lietas no visām tiesvedības procesā esošajām lietām pret Latviju tiks izskatītas pirmām kārtām.
23. Bez jau iepriekš minētajām lietām 2008.gadā Birojs Tiesai vairākās lietās sniedza komentārus par taisnīgu atlīdzību²¹, kā arī papildkomentārus lietās²².
24. Laikā no 2000.gada līdz 2008.gadam, lietās pret Latviju *ad hoc* tiesnešus Tiesa nozīmēja 18 lietās. 2008.gadā *ad hoc* tiesnesis netika nozīmēts nevienā lietā.
25. Laikā no 2000.gada līdz 2008.gadam Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā 3 lietās, savukārt pret Latviju skatāmajās lietās "*Vikulovi pret Latviju*" (iesniegums Nr. 16870/03), "*Vasiļevskis pret Latviju*" (iesniegums Nr. 73485/01), "*Kononovs pret Latviju*" (iesniegums Nr. 36376/04), "*Tess pret Latviju*" (iesniegums Nr.19363/05), "*Sļivenko pret Latviju*" (iesniegums Nr.48321/99), "*Sisojevi pret Latviju*" (iesniegums Nr.60654/00) un "*Kolosovskis pret Latviju*" (iesniegums Nr.50183/99) kā trešā puse ir iesaistījies Krievija.

II.3. Tiesas spriedumi

26. Līdz 2008.gada 31.decembrim Tiesa ir pieņēmusi 29 Tiesas Palātas spriedumus pret Latviju, 5 Tiesas Lielās palātas spriedumus pret Latviju. No visiem minētajiem, 3 spriedumi tika pasludināti lietās, kur Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā.
27. 2008.gada laikā Tiesa kopā pieņēma 1860 Tiesas Palātas spriedumus un 21 Tiesas Lielās palātas spriedumu. Lietās pret Latviju, 2008.gada laikā Tiesa pieņēma 4 Tiesas Palātas spriedumus. Savukārt Tiesas Lielajā palātā izskatīšanai netika pieņemtas divas no trim lietām, kurās Latvijas valdība iesniedza apelācijas sūdzības par pasludinātajiem Tiesas Palātas spriedumiem²³. Lieta „*Kononovs pret Latviju*” pēc valdības apelācijas sūdzības

¹⁹ Saskaņā ar Konvencijas 29.panta 3.punktu, lēmums par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai tiek pieņemts atsevišķi, ja vien Tiesa, pamatojoties uz Tiesas reglamenta 54A1 punktu nenolemj piemērot saīsināto procesu, tas ir, paziņot par sūdzībām atbildētājam dalībvalstij un lūgt to iesniegt rakstveida apsvērumus gan par sūdzību pieņemamību, gan argumentus par faktiem.

²⁰ "*Kiršteins pret Latviju*" (iesniegums Nr.36064/07), un „*Viesturs pret Latviju*" (iesniegums Nr.7239/07).

²¹ "*Van Deilena pret Latviju*" (iesniegums Nr.50950/06), "*Šenons pret Latviju*" (iesniegums Nr.32214/03), "*Petropavlovskis pret Latviju*" (iesniegums Nr.44230/06), "*Kiršteins pret Latviju*" (iesniegums Nr.36064/07), "*Larionovs pret Latviju*" (iesniegums Nr. 45520/04), "*Tess pret Latviju*" (iesniegums Nr.19363/05).

²² "*Miroļubovs pret Latviju*" (iesniegums Nr.798/05), "*Van Deilena pret Latviju*" (iesniegums Nr. 50950/06), "*Šenons pret Latviju*" (iesniegums Nr.32214/03), "*Petropavlovskis pret Latviju*" (iesniegums Nr.44230/06), "*Kiršteins pret Latviju*" (iesniegums Nr.36064/07), "*Larionovs pret Latviju*" (iesniegums 45520/04), "*Tess pret Latviju*" (iesniegums Nr.19363/05), "*Andrējeva pret Latviju*" (iesniegums Nr.55707/00), "*Aleksējeva pret Latviju*" (iesniegums Nr.21780/07)

²³ „*Perijs pret Latviju*”(iesniegums Nr 30273/03), Tiesas palātas 2007.gada 8.novembra spriedums, spēkā no 2008.gada 2.jūnija un „*Adamsons pret Latviju*" (iesniegums Nr 3669/03) Tiesas 2008.gada 24.jūnija spriedums, spēkā no 2008.gada 1.decembra.

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

iesniegšanas tika pieņemta izskatīšanai Tiesas Lielajā Palātā 2009.gada 24.janvārī. Tiesas sēde lietā notika 2009.gada 20.maijā.

28. Visos četros 2008.gadā pasludinātajos spriedumos Tiesa ir konstatējusi vismaz vienu Konvencijas pantu pārkāpumu:

- Lietā "*Ž. pret Latviju*"²⁴ Tiesa vienbalsīgi konstatēja Konvencijas 5.panta 3.punkta pārkāpumu, atzīstot, ka iesniedzēja pirmstiesas apcietinājuma termiņš ir bijis pārmērīgs. Tiesa vienbalsīgi noraidīja iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 6.panta 1.punktu attiecībā uz tiesvedības ilgumu, uzskatot, ka pārkāpums nav noticis, kā arī atzina iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 6.panta 3.punkta d) apakšpunktu par acīmredzami nepamatotu. Uzskatot, ka pārkāpuma atzīšana pati par sevi šajā lietā nav pietiekošs atlīdzinājums, Tiesa piesprieda sūdzības iesniedzējam kompensāciju 500 eiro apmērā.
- Lietā "*Ādamsons pret Latviju*"²⁵ Tiesa atzina, ka ir noticis Konvencijas 1.protokola 3.panta pārkāpums. Tiesa konstatēja, ka šī lieta fundamentāli atšķiras no citām līdzīgām lietām, it īpaši lietu "*Ždanoka pret Latviju*". Tiesa uzskatīja, ka Saeimas vēlēšanu likuma 5.panta 5.punkts, uz kura pamata iesniedzējam, kā bijušajam VDK virsniekam tika liegts kandidēt Saeimas vēlēšanās, nav pietiekoši skaidri un precīzi definēts, it īpaši, ņemot vērā kādreizējā VDK plašo darbības spektru. Tiesa uzskatīja, ka šī definīcija potenciāli ir ļoti plaši piemērojama, kas var kalpot par pamatu tiesību ierobežojumiem. Tiesa piesprieda izmaksāt J.Ādamsonam kompensāciju par morālo kaitējumu 10 000 eiro apmērā. 2008.gada 24.septembrī valdība par šo spriedumu iesniedza Tiesā apelācijas sūdzību, kas tika noraidīta 2008.gada 1.decembrī.
- Lietā "*Kononovs pret Latviju*"²⁶ ar četrām balsīm pret trijām Tiesa atzina, ka ir noticis Konvencijas 7.panta pārkāpums. Tiesa sīki analizēja Latvijas tiesu spriedumos konstatētos faktus un izteiktos secinājumus, kritizējot Latvijas tiesu spriedumus par to vispārīgumu starptautisko tiesību normu piemērošanā, kā arī norādīja uz atsevišķiem faktiem un pierādījumiem, kas nebija pietiekoši detalizēti izvērtēti nacionālajā līmenī. Tiesa piesprieda iesniedzējam kompensāciju morālā kaitējuma atlīdzībai 30 000 eiro apmērā. Valdība šo spriedumu pārsūdzēja Tiesas Lielajā Palātā, kas 2008.gada 24.janvārī to pieņēma izskatīšanai. Šī gada 20.maijā notika Tiesas sēde lietā, spriedums gaidāms pēc vairākiem mēnešiem.
- Lietā "*Blumberga pret Latviju*"²⁷ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka Latvija ir pārkāpusi Konvencijas 6.panta 1.punktu attiecībā uz nacionālo tiesu atteikumu pieņemt iesniedzējas civilprasību pret Valsts policiju un tās priekšnieku par materiālo zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzību, kas viņai tika nodarīti Jelgavas policijas darbinieku bezdarbības rezultātā – nenodrošinot viņas

²⁴ Iesniegums Nr 14755/03, Tiesas 2008.gada 24.janvāra spriedums, spēkā no 2008.gada 24.aprīļa, sprieduma tulkojums publicēts laikrakstā Latvijas Vēstnesis 2008.gada 4.jūlijā (Nr.102).

²⁵ Iesniegums Nr 3669/03, Tiesas 2008.gada 24.jūnija spriedums, spēkā no 2008.gada 1.decembra, sprieduma tulkojums publicēts laikrakstā Latvijas Vēstnesis 2008.gada 21.novembrī (Nr.181).

²⁶ Iesniegums Nr 36376/04, Tiesas 2008.gada 24.jūlija spriedums.

²⁷ Iesniegums Nr.70930/01, Tiesas 2008.gada 14.oktobra spriedums, spēkā no 2009.gada 14.janvāra. Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

īpašumu apsardzību Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 80.panta kārtībā, iesniedzējai atrodoties apcietinājumā. Vienlaikus Tiesa atzina, ka nav nepieciešams atsevišķi skatīt iesniedzējas sūdzību par iespējamo Konvencijas 13.panta pārkāpumu. Tāpat Tiesa vienbalsīgi noraidīja iesniedzējas sūdzību attiecībā uz iespējamo Konvencijas 1.protokola 1.panta pārkāpumu. Tiesa piešķīra iesniedzējai atlīdzību par viņai nodarīto morālo kaitējumu 8 000 eiro apmērā.

29. Tabulā Nr.9 redzama 2008.gadā kopējā Tiesas spriedumos Latvijai piespriestās kompensācijas summa par konstatētajiem pārkāpumiem salīdzinoši ar iesniedzēju pieprasīto summu²⁸.

Tabula Nr.9

	Iesniedzēju pieprasītās kompensācijas, LVL	Tiesas piespriestās kompensācijas LVL
Morālais kaitējums	49 196.28	7 379.44
Materiālie zaudējumi	115 200.00	0
Tiesas/jurista izdevumi	7 255.45	3 514.02
Kopā	171 651,73	10 893.46

30. Daudz lielāka summa kompensācijās 2008.gadā ir izmaksāta lietās, kurās valdība ir slēgusi mierizlīgumu vai iesniegusi Tiesā vienpusējo deklarāciju (skatīt Tabulu Nr.10).

Tabula Nr.10

Tiesas sprieduma/lēmuma veids (skaits)	Summa LVL
Ar spriedumu noteiktās kompensācijas (3)	10 893.46
Mierizlīgumi (7)	14 197.00
Vienpusējās deklarācijas (4)	6 677.00
Kopā 2008.gadā(14):	31 767.46

31. Kopš 2000.gada Latvijas valsts kompensācijās saistībā ar procesiem Tiesā kopā ir izmaksājusi 115 791 latus²⁹.
32. Tabula Nr.11 parāda 2008.gada laikā Tiesā izskatīšanu gaidošo³⁰, izskatīšanai nodoto un noraidīto iesniegumu, kā arī pieņemto spriedumu skaitu salīdzinājumu starp Latviju, Lietuvu un Igauniju.

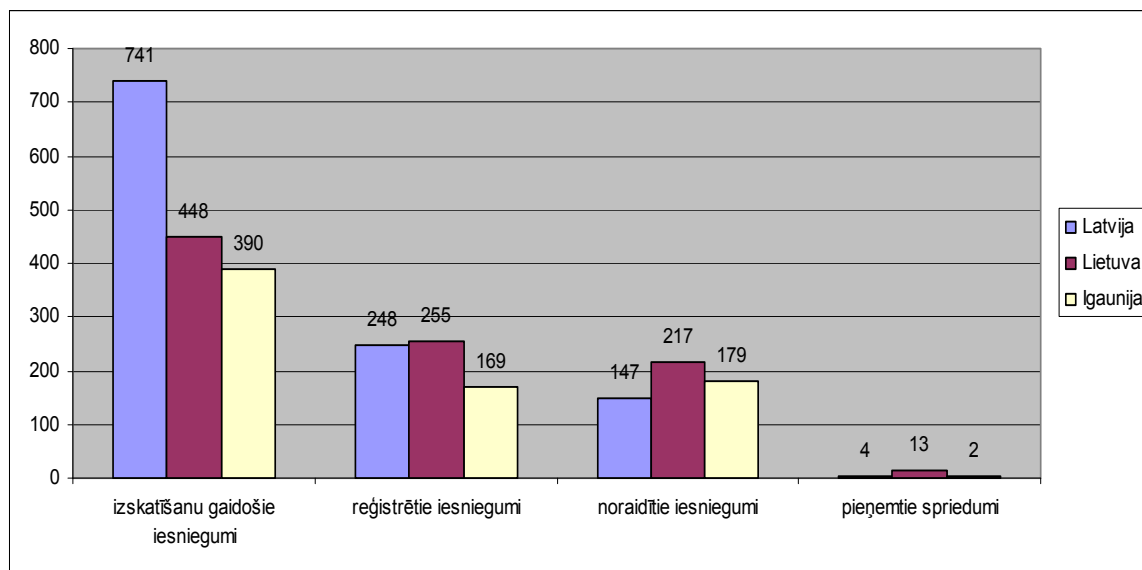
²⁸ Iekļauti 2008.gadā spēkā stājušies spriedumi – „Ž.pret Latviju”, „Ādamsons pret Latviju” un „Perijs pret Latviju”.

²⁹ Tiek ieskaitītas arī summas, kuras Latvija izmaksājusi mierizlīgumos.

³⁰ Iesniegumi, kas atrodas t.s. “pirmstiesas stadijā” - tie ir saņemti Tiesā, tiem ir piešķirti reģistrācijas numuri, bet sūdzību iesniedzēji nav pievienojuši iesniegumam visus nepieciešamos dokumentus, lai iesniegums varētu tikt nodots tālākai izskatīšanai.

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

Tabula Nr.11

II.4. Tiesas spriedumu izpilde.

33. Pēc Tiesas sprieduma pasludināšanas un stāšanās spēkā, tas tiek nodots Tiesas spriedumu izpildes uzraudzības institūcijai – Eiropas Padomes Ministru vietnieku komitejai (turpmāk - EPMVK), kas uzrauga sprieduma izpildes pasākumus nacionālajā līmenī (taisnīgās atlīdzības izmaksa, individuālie un vispārējie pasākumi) un pieņem galīgo rezolūciju par sprieduma izpildi. Attiecībā uz Latviju līdz 2007.gada beigām EPMVK ir pieņēmusi tikai trīs rezolūcijas par spriedumu izpildi – lietās “*Podkolzina pret Latviju*”³¹, “*Kulakova pret Latviju*”³² un “*Farbtuhs pret Latviju*”³³. 2008.gada laikā netika pieņemta neviena galīgā rezolūcija par sprieduma izpildi lietā. Tai pašā laikā, sprieduma izpildes procedūra lietās “*Sļivenko pret Latviju*”, “*Lavents pret Latviju*”, “*Jurjevs pret Latviju*” un “*Baklanovs pret Krieviju*”³⁴ ir formāli slēgta un tiek gatavotas galīgās rezolūcijas. 2008.gadā spriedumu izpilde tika uzsākta 6 lietās pret Latviju, kurās Tiesas spriedums stājies spēkā. Sprieduma izpildes procesā šobrīd kopā atrodas 14 lietas pret Latviju.

³¹ Iesniegums Nr.46726/99, Tiesas 2002.gada 9.aprīļa spriedums, EPMVK 847.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2003) 124 2003.gada 22.jūlijā.

³² Iesniegums Nr.48321/99, Tiesas 2001.gada 18.oktobra spriedums, EPMVK 922.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2005) 33 2005.gada 25.aprīlī.

³³ Iesniegums Nr.4672/02, Tiesas 2004.gada 2.decembra spriedums, EPMVK 992.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2007) 54 2007.gada aprīlī.

³⁴ “*Sļivenko pret Latviju*”, (iesniegums Nr.48321/99), Tiesas 2003.gada 9.oktobra spriedums, “*Lavents pret Latviju*” (iesniegums Nr.58442/00), Tiesas 2002.gada 28.novembra spriedums, “*Jurjevs pret Latviju*”, (iesniegums Nr.70923/01), Tiesas 2006.gada 15.jūnija spriedums un “*Baklanovs pret Krieviju*”, (iesniegums Nr.68443/01), Tiesas 2005.gada 9.jūnija spriedums, Latvija bija iesaistījiesies trešās puses statusā . Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

III. MINISTRU KABINETA INTEREŠU PĀRSTĀVĪBA ANO SPECIĀLO PROCEDŪRU IETVAROS

34. Pārstāvot Ministru kabineta intereses ANO speciālo procedūru ietvaros, pārstāvis:

- a. seko ANO speciālajās procedūrās iesniegtajiem un Latvijas valdībai nosūtītajiem iesniegumiem pret Latviju un noteiktajos termiņos dara zināmu un aizstāv valdības viedokli, pirms tam konsultējoties ar atbildīgajām valsts institūcijām;
- b. sniedz atbildes uz jebkuriem citiem ANO speciālo procedūru ietvaros izveidoto institūciju uzdotajiem jautājumiem šo institūciju noteiktajā termiņā;
- c. sagatavo un iesniedz valdībai ziņojumu par valdības nostāju gadījumā, kad sūdzība pieņemta izskatīšanai pēc būtības, un kad lietā pieņemts valdībai nelabvēlīgs lēmums;
- d. nodrošina ANO cilvēktiesību institūciju pieņemto secinājumu tulkošanu latviešu valodā un publicēšanu; iesaka veicamos individuālos un vispārējos pasākumus šo secinājumu izpildei.

35. Pārstāvis ir atbildīgs par sekojošu septiņu Latvijai saistošu daudzpusējo līgumu cilvēktiesību jomā izpildi Latvijā sagatavošanu, iesniegšanu un aizstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās:

- ANO 1949.gada Konvencija par cīņu ar cilvēktirdzniecību un prostitūcijas ekspluatēšanu no trešo personu puses;
- ANO 1965.gada Konvencija par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu;
- ANO 1966.gada Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
- ANO 1966.gada Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
- ANO 1979.gada Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu;
- ANO 1984.gada Konvencija pret spīdzināšanu un citādu cietsirdīgu, necilvēcīgu vai cilvēka cieņu pazemojošu apiešanos un sodīšanu;
- ANO 1989.gada Bērna tiesību konvencija.

III.1. Nacionālo ziņojumu par konvenciju izpildi sagatavošana

36. 2008.gada 27.maija Ministru kabineta sēdē tika apstiprināts rīkojums par darba grupu nacionālā ziņojuma par 1966.gada Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām izpildi Latvijas Republikā. Visu gadu notika darbs pie ziņojuma sagatavošanas un tas tika apstiprināts 2009.gada 14.jūlijā Ministru kabineta sēdē.³⁵

³⁵ Prot. Nr.48 26§. Ziņojuma teksts latviešu valodā pieejams Ārlietu ministrijas mājas lapā: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/julijis/15-2/>
Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

37. 2008.gada 15.jūlijā Ministru kabinetā tika apstiprināts “Latvijas Republikas kārtējais ziņojums par 1965.gada ANO Konvencijas par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu izpildi Latvijā laikā no 2003.gada līdz 2007.gadam”.³⁶
38. 2008.gadā tika uzsākts darbs pie Latvijas Republikas nacionālo ziņojumu pamatdokumentā (CORE) iekļautās informācijas aktualizēšanas.

III.2. Sagatavoto nacionālo ziņojumu aizstāvēšana ANO institūcijās un atbildīgo ANO komiteju secinājumu ieviešana

39. 2008.gadā netika aizstāvēts neviens nacionālais ziņojums. Līdz ar to arī atbildīgo ANO komiteju secinājumu ieviešana turpinājās par ziņojumiem, kas aizstāvēti jau iepriekšējos gados (piemēram, tika sagatavota papildus informācija ANO Spīdzināšanas izskaušanas komitejai, atbildot uz Komitejas 2008.gada 19.februārī publiskotajiem noslēguma secinājumiem un ieteikumiem).

III.3. ANO Cilvēktiesību padomes speciālās procedūras

40. ANO Cilvēktiesību Padomes (bijušās ANO Cilvēktiesību Komisijas) speciālās procedūras ir mehānisms, kas tika izveidots ar mērķi novērot specifiskās cilvēktiesību situācijas (tematiskie mehānismi), vai arī novērot situāciju kādā valstī/reģionā (ģeogrāfiskie mehānismi). Pašlaik ir nodibināti 28 tematiskie un 13 ģeogrāfiskie ANO Cilvēktiesību Padomes speciālo procedūru mandāti.
41. 2008.gadā tika sagatavotas un sniegtas atbildes ANO Speciālajam pārstāvim cilvēktiesību aizstāvju jautājumos par “*Riga Pride 2006*” organizāciju un norisi Rīgā.
42. 2007.gada 27.novembrī Birojā no ANO Cilvēktiesību komitejas tika saņemta Leonīda Raihmana individuālā sūdzība par iespējamiem ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (turpmāk – Pakts) 17.panta un Pakta 17.panta, skatot to kopā ar Pakta 2.pantu, 26.pantu un 27.pantu, pārkāpumiem Latvijā. Atbildes komentāri par sūdzību pieņemamību tika nosūtīti ANO Augstās Cilvēktiesību komisāres birojam 2008.gada 28.janvārī, savukārt komentāri par sūdzību būtību tika iesniegti 2008.gada 27.maijā.
43. Tika sagatavota un nosūtīta informācija attiecībā uz ANO Speciālā ziņotāja spīdzināšanas jautājumos un Speciālajam Ziņotājam jautājumos par ikvienas personas tiesībām saņemt fiziskās un garīgās veselības augstāko sasniedzamo līmeni sakarā ar lietu “*Grilyanovs/Grigjāns pret Latviju*”.
44. Birojs piedalījās Latvijas valdības komentāru sagatavošanā attiecībā uz ANO Speciālā ziņotāja rasu diskriminācijas izskaušanas jautājumos ziņojumu par vizīti Latvijā.

---

³⁶ Prot. Nr.49 46§. Ziņojuma teksts latviešu valodā pieejams Ministru kabineta mājas lapā: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=30347364&mode=mk&date=2008-07-14>
Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2008 gadu (2)

IV. CITI DARBI

IV.1. Latvijas tiesību aktu un prakses analīze

45. 2008.gada laikā Birojs turpināja analizēt atsevišķu tiesību normu atbilstību starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem un Latvijas uzņemtajām starptautiskajām saistībām. Biroja darbinieki piedalījās vairākās Tieslietu ministrijas organizētajās darba grupās: par grozījumiem vēlēšanu likumos; par Satversmes 92.pantā ietvertā regulējuma efektīvu ieviešanu tiesību aktos; Krimināllikuma pastāvīgajā darba grupā attiecībā uz jautājumiem par spīdzināšanas definīciju Krimināllikumā, sagatavojot un sniedzot informāciju par valsts praksi iekļaujot nacionālajos (krimināl)likumos spīdzināšanas definīciju un sagatavojot pētījumu „Noziegumi pret cilvēci un genocīds”; par tiesisko regulējumu personas dzimuma maiņas konstatēšanai.
46. Tika sagatavots viedoklis par iespēju ieviest uzraudzības institūtu administratīvajā procesā. Birojs sagatavoja arī informatīvo ziņojumu valdībai par konstatējam sistēmas problēmām Tiesas nosūtītajās lietās pret Latviju, kas tika izplatīts atbildīgajām iestādēm un institūcijām.
47. Atskaites periodā, Birojs sniedza atzinumus par likumprojektu „Grozījumi Latvijas Soduzpildes kodeksā” un likumprojektu „Grozījumi likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem””.

IV.2. Starptautisko tiesību normu ieviešana Latvijā

48. 2008.gadā Birojs piedalījās Tieslietu ministrijas izveidotajā darba grupā, kas strādāja pie Eiropas Padomes pilsonības konvencijas ratifikācijas likumprojekta. Darba grupa savu darbu ir beigusi bez rezultāta ievērojamā konstatēto nepieciešamu atrunu skaita dēļ.
49. 2008.gadā Birojs piedalījās vairāku Saeimas atbildīgo komisiju sēdēs, kurās tika izskatīta likumprojekta pakete saistībā ar Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 13.protokola ieviešanu Latvijā, kā arī likumprojekts par šī protokola ratifikāciju.

IV.3. Sadarbība ar starptautiskajām cilvēktiesību organizācijām

50. 2008.gadā Pārstāve, kas bija iecelta par ziņotāju par Eiropas Padomes Ministru komitejas rekomendācijas „*Par tiesiskajiem aizsardzības līdzekļiem*” - Rec(2004)6 ieviešanu, pabeidza darbu pie Eiropas Padomes dalībvalstu prakses apkopošanas un rekomendāciju projekta par turpmāko rīcību izstrādes. 2008.gadā sagatavotais ziņojums tika apstiprināts Eiropas Padomes Ministru Vietnieku Komitejā. Tiek plānots, ka 2009.gadā darbs turpināsies pie jauna instrumenta izstrādes ar mērķi identificēt tiesiskās aizsardzības līdzekļus sūdzībām par nacionālā procesa pārmērīgu ilgumu, kas būs jāievieš dalībvalstīm.
51. Birojs piedalījās vairākās Eiropas Padomes diskusijās un darba grupās: par jauna nesaistoša dokumenta par paātrināto patvēruma pieteikuma izskatīšanas procedūru

izstrādi, par cilvēktiesībām bruņotajos spēkos, kā arī Eiropas Padomes koordinācijas komitejas cilvēktiesību jautājumos sēdēs un šīs darba grupas biroja sēdēs.

52. Biroja darbinieki piedalījās sanāsmē par Papildus protokola ANO Starptautiskajam paktam par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, izstrādi, kas notika Ženēvā.

IV.4. Dalība konferencēs, semināros u.c. pasākumos, informētības par starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem veicināšana Latvijā.

53. Atskaites periodā, Biroja pārstāvji piedalījās vairākās starptautiskajās konferencēs un semināros:

- 2008.gada 3.- 4.aprīlī dalība seminārā par valdību aģentu lomu Tiesas spriedumu izpildes nodrošināšanā Bratislavā, Slovākijā;
- 2008.gada 9.-10.jūnijā dalība Zviedrijas kā Eiropas Padomes prezidējošās valsts Stokholmā rīkotajā seminārā par Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas ieviešanu nacionālajā līmenī;
- 2008.gada 4. – 6.decembrī dalība starptautiskā konferencē Vācijā, kas tika veltīta Genocīda konvencijas sešdesmitajai gadskārtai.

54. 2008.gadā notika tikšanās ar Augstākās tiesas tiesnešiem par Tiesā iesniegtajām sūdzībām pret Latviju.

55. Papildus, 2008.gadā Pārstāve un Biroja darbinieki piedalījās sekojošās konferencēs un semināros Latvijā:

- 2008.gada 22.augustā - konferencē Rīgas Juridiskajā augstskolā „*Latvijai aktuālie cilvēktiesību jautājumi: starptautiskie un nacionālie nolēmumi un rekomendācijas*”;
- 2008.gada 30. un 31.oktobrī Valsts kancelejas rīkotajā starptautiskajā konferencē „*Par starptautisko publisko līgumu tiesībām: teorija un prakse*”;
- 2008.gada 10.decembrī Tiesībsarga ikgadējā konferencē „*Cilvēktiesības un drošība*”.

V. PLĀNOTIE DARBI 2009.GADĀ

56. Ņemot vērā to, ka Tiesā 2008.gadā ir palielinājies darbinieku skaits, kas strādā ar no Latvijas saņemtajiem iesniegumiem, tiek prognozēts, ka 2009.gadā valdībai komunicēto iesniegumu skaits, Tiesas pieņemto lēmumu un spriedumu skaits varētu palielināties. Plānots, ka 2009.gadā būs liels Tiesas apstiprināto mierizlīgumu skaits, kā arī Tiesas pieņemto lēmumu par lietu svītrošanu sakarā ar valdības iesniegtajām vienaspusējām deklarācijām skaits, kas ir saistīts ar 2007.gadā un 2008.gadā valdības pieņemtajiem lēmumiem vairākās Tiesā izskatāmajās lietās.

57. 2009.gada novembrī Strasbūrā tiek plānota kārtējā valdības aģentu tikšanās.

58. 2009. gadā netiek plānotas Biroja kompetencē esošo starptautisko cilvēktiesību līgumu izpildes ziņojumu aizstāvēšanas.
59. 2009.gadā tiks pabeigts darbs pie kārtējā ziņojuma par ANO Konvencijas par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu izpildi tulkošanas, un tas tiks iesniegts ANO Rasu diskriminācijas izskaušanas komitejai. Tāpat plānots pabeigt darbu pie kārtējā ziņojuma par ANO 1966.gada Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām izpildi apstiprināšanas valdībā un tulkošanas, pēc tam ziņojums tiks iesniegts ANO Cilvēktiesību komitejā.
60. Tiks turpināts darbs pie kārtējiem ziņojumiem par ANO 1989.gada Bērna tiesību konvencijas izpildi un ANO 1979.gada Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu izpildi.
61. 2009.gadā tiks turpināta Biroja dalība darba grupa par Satversmes 92.pantā ietvertā regulējuma efektīvu ieviešanu tiesību aktos, kā arī, iespējams, citās darba grupās
62. Tiks turpināta sadarbība ar citu valstu valdību aģentiem un Eiropas Padomes institūcijām, kā arī ar Latvijas Republikas ministrijām, prokuratūru, tiesām un citām institūcijām, jo ir redzami uzsāktās sadarbības pozitīvie rezultāti – uzlabojumi ne tikai tiesību aktos, bet arī to piemērošanas praksē. Šis sadarbības veids ir reālākā iespēja, kā samazināt sūdzību skaitu Tiesā un stiprināt valdības aizstāvību.

- teksta beigas-